3. ארגון ומינהל

3.1 ארגון העבודה הפדגוגית

3.1–36 תכנית היסוד (הליבה) לחטיבות הביניים בחינוך העל-יסודי

1. מבוא

1.1 **תמצית**

תכנית היסוד (הליבה) היא המכנה הלימודי המשותף המחייב את כל הלומדים במערכת החינוך הישראלית. תכנית זו כוללת את תכניות הלימודים המחייבות, המבוססות על הערכים, על התכנים ועל מיומנויות הלמידה שמערכת החינוך מבקשת להקנות לתלמידיה. התכנית היא הציר המרכזי לארגון הלימודים בבית הספר, ובה לימודי החובה ולימודי הבחירה. התחומים הנלמדים בתכנית זו הם הבסיס המחייב בכל מערכת החינוך, ועל בית הספר להחליט מה להוסיף על ההיקף המחייב.

סעיף זה מגדיר את מספר השעות המחייב לכל אשכול מקצועות ולכל תחום דעת לכיתות ז'-ט'.

1.2 **מטרת הפרסום**

א. **התוקף:** החל מ-1 בספטמבר 2009

ב. **התחולה:** חטיבות הביניים בכל מערכת החינוך

ג. **הסטטוס:** החלפה

ד. **חוזרים קודמים באותו נושא**

- סעיף 3.1–30 בחוזר מח/3(א), "תכנית היסוד (ליבה) לחינוך העל-יסודי" – **מבוטל**
- סעיף 3.1–25 בחוזר הוראות הקבע ו/3(א), "תכנית יסוד (ליבה) לחינוך היסודי במדינת ישראל" – **בתוקף**.

1.3 **התפוצה**: המפקחים, המנהלים והמורים בחינוך העל-יסודי.

1.4 **הגורם האחראי**

א. **שם היחידה:** האגף לחינוך על-יסודי במינהל הפדגוגי

ב. **בעל התפקיד:** מנהל האגף לחינוך על-יסודי

ג. **מספר הטלפון:** 02-5603259/61.

ד. **כתובת הדוא"ל:** yaffapa@education.gov.il.

2. רקע

סעיף 2 לחוק החינוך הממלכתי, התשי"ג–1953 קובע את מטרות מערכת החינוך. בצד זאת, מערכת החינוך במדינת ישראל מכירה בגיוון הרב של אוכלוסיית הלומדים בה, כמו גם בשונות התרבותית והחברתית הקיימת בחברה בישראל.

ההתפתחויות והשינויים שעברו על החברה הישראלית הביאו להכרה בחיוניות של גיבוש תשתית חינוכית ותרבותית משותפת שבה מכנים משותפים חינוכיים וערכיים לכלל החברה בישראל; זאת באמצעות תכנית יסוד מחייבת (תכנית ליבה) – תכנית שתשמש בסיס לחיזוק המשותף, תוך מתן אפשרות לקבוצות החברתיות השונות להגשים גם את מטרותיהן הייחודיות.

תכנית היסוד מגדירה את התכנים שהתלמידים במערכת החינוך הישראלית חייבים לדעת, כוללת את מיומנויות הלמידה ואת הערכים שהתלמידים במערכת החינוך הישראלית חייבים לרכוש ומבוססת על תכניות הלימודים הקיימות והמשתנות מעת לעת.

יש להתייחס אל תכנית היסוד (הליבה) כאל הציר המרכזי שכל בית ספר בונה עליו את תכנית לימודי החובה והבחירה.

3. תכנית היסוד בחטיבות הביניים – היערכות ארגונית

3.1 תכנית יסוד חלה על כל התלמידים בחטיבות הביניים במערכת החינוך העל-יסודי.

3.2 בחינוך הרשמי (הממ' והממ"ד העברי, הממ' הערבי/הבדואי והממ' הדרוזי) על התלמידים ללמוד 100% מתכנית היסוד.

3.3 המוסדות המוכרים שאינם רשמיים מחויבים ללמד 75% לפחות מכל תחום דעת בכל אשכול. 25% הנותרים נתונים לבחירת בית הספר אישור הממונים המפקחים.

4. מטרות התכנית

- הענקת השכלה רחבה בין-תחומית
- טיפוח הקשר למורשת העם והמדינה
- טיפוח אדם קורא
- טיפוח ערכים ותרומה לקהילה
- סגירת פערים במיומנויות היסוד
- טיפוח החשיבה, מיומנויות מידעניות ומיומנויות אקדמיות, כגון שאילת שאלות, חשיבה טיעונית, תכנון, הסקת מסקנות, שליפת מידע ועיבודו, ניתוח טקסטים, שילוב מידע ממקורות שונים, הבעה בכתב ובע"פ, הצגת נושא (סוגות שונות), כתיבת עבודת חקר ודוחות מעבדה
- מתן מענה לשונות: לתלמידים לקויי למידה, עולים חדשים ומצטיינים
- לימוד כישורי חיים – מותאם לגיל ההתבגרות
- פיתוח מיומנויות להערכה עצמית: לימודית, חברתית ואישית (דימוי אישי)
- מתן הזדמנויות להיכרות וטיפוח התפקוד בסביבה חברתית משותפת
- פיתוח עבודת צוות
- פיתוח האחריות של התלמיד על הלמידה.

5. שעות הלימוד המחייבות בתכנית היסוד בחטיבות הביניים

5.1 חלוקת שעות הלימוד של תכנית היסוד נערכה על סמך המשאבים הקיימים במערכת כיום ומתוך הכרה כי יש להתאימה לתכנית הלימודים הקיימת.

5.2 שעות הלימוד המחייבות בתכנית היסוד מתחלקת ל-4 אשכולות:

אשכול א': מקצועות "שפות היסוד": שפת אם, מתמטיקה, מדעים ואנגלית. חובה ללמד את כל המקצועות הללו לאורך כל שנות חטיבת הביניים במינימום השעות המצוין, ואין להפחית ממנו.

אשכול ב': מקצועות "ליבה חינוכית": ארבעה תחומי חינוך – חינוך אזרחי, חינוך למורשת תרבותית, חינוך חברתי וכישורי חיים וחינוך

גופני. חובה ללמד את כל המקצועות הללו לאורך כל שנות חטיבת הביניים במינימום השעות המצוין, ואין להפחית ממנו.

אשכול ג': מקצועות "ליבה חינוכית-אקדמית: רוח וחברה", כמו תנ"ך, היסטוריה, ספרות, גיאוגרפיה, תרבות, מורשת ודת.

אשכול ד': שפות נוספות ולימודי בחירה.

יש להיערך להוראת המקצועות באשכולות ג' ו-ד' באופן הזה:

א. יש ללמד את המקצועות הללו לפחות שנתיים מבין שלוש שנות החטיבה, רצוי ברציפות.

ב. אפשר ללמד אותם בכל שנה בסמסטר אחד באופן מרוכז.

ג. המינימום להוראת כל אחד מן המקצועות באשכול זה לא יפחת ממספר השעות המצוין בטבלה שלהלן.

ד. התוספת של מקצוע בחירה היא רשות. אם בית הספר אינו מלמד מקצוע בחירה, אפשר להעביר את השעות של מקצוע הבחירה לאחד מתחומי הדעת האחרים.

5.3 שעות התקן של מקצוע הבחירה שכל בית ספר מקבל תוקצינה קודם כול על פי הטבלאות שלהלן. יתרת השעות תוקדשנה לפיצולים (הקבצות/קבוצות) או לאחד מתחומי הדעת שהמנהל מעוניין לתגבר על-פי שיקול דעתו.

5.4 **לתשומת לב:**

א. על בתי הספר להיערך לקראת מצב שבו כל תלמיד יגיש לפחות שתי עבודות חקר בשנה (בהיקף מוגבל), במקצועות שונים, על-פי בחירת בית

הספר. ההתמקדות בכל עבודת חקר תהיה לאורך סמסטר אחד. תכנית זו תופעל באופן מלא תוך כמה שנים, בהתאם להנחיות המשרד.

ב. תכנית שלהב"ת (שילוב ההבעה וההבנה במקצועות הדעת) תופעל בכלל חטיבות הביניים בטווח של כמה שנים.

ג. התכנית "מיצוי ומצוינות במתמטיקה" תורחב באופן הדרגתי במשך כמה שנים בכל חטיבות הביניים.

5.5 חלוקת שעות הלימוד בחטיבות הביניים במגזר הממלכתי לבתי העברי

האשכול	המקצוע	כיתה ז'	כיתה ח'	כיתה ט'
"שפות יסוד"	שפת אם	3	3	2
	מתמטיקה	4	5	4
	מדעים (ביולוגיה, כימיה, פיזיקה, מדעי כדור הארץ והיקום) וטכנולוגיה	4	5	5
	אנגלית	4	4	4
	תוספת על פי צורכי ביה"ס למקצועות החובה באשכול זה	10 ש"ש על פי החלטת ביה"ס (לדוגמה: 4 בכיתה ז', 3 ב-ח' ו-3 ב-ט'		
"ליבה חינוכית"	חינוך לאזרחות	–	–	2
	חינוך יהודי (תרבות ישראל)	1	2	–
	חינוך (חינוך חברתי + כישורי חיים)	2	1	1
	חינוך גופני	2	2	2
"ליבה חינוכית אקדמית: רוח וחברה"	תנ"ך	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
	היסטוריה	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
	ספרות	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
	גיאוגרפיה	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
"שפות נוספות ולימודי בחירה"	ערבית/צרפתית	2+1	2+1	2+1
	מקצוע בחירה	2 שעות על פני 3 שנים		
סה"כ שעות ב-3 שנים		**107**		

5.6 שעות הלימוד המחייבות בתכנית היסוד בחינוך העל-יסודי בחינוך הממ"ד העברי

האשכול	המקצוע	כיתה ז'	כיתה ח'	כיתה ט'
"שפות יסוד"	שפת אם	3	3	2
	מתמטיקה	4	5	4
	מדעים (ביולוגיה, כימיה, פיזיקה, מדעי כדור הארץ והיקום) וטכנולוגיה	4	5	5
	אנגלית	4	4	4
"ליבה חינוכית"	חינוך לאזרחות	–	–	2
	חינוך (חינוך חברתי + כישורי חיים)	2	1	1
	חינוך גופני	2	2	2
"ליבה חינוכית אקדמית: רוח וחברה"	תנ"ך	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
	היסטוריה	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
	ספרות	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
	גיאוגרפיה	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
"שפות נוספות ולימודי בחירה"	ערבית/צרפתית	2+1	2+1	2+1
	מקצוע בחירה	2 שעות על פני 3 שנים		
תוספת על פי צורכי ביה"ס, כולל תנ"ך ותושב"ע		5	5	5
סה"כ שעות ב-3 שנים		**109**		

5.7 שעות הלימוד המחייבות בתכנית היסוד בחינוך העל-יסודי הממ' הערבי/הבדואי

האשכול	המקצוע	כיתה ז'	כיתה ח'	כיתה ט'
"שפות יסוד"	שפת אם (שפה וספרות)	5	5	5
	מתמטיקה	5	5	5
	מדעים (ביולוגיה, כימיה, פיזיקה, מדעי כדור הארץ והיקום) וטכנולוגיה	4	5	5
	אנגלית	4	4	5
	עברית	4	4	4
"ליבה חינוכית"	חינוך לאזרחות	–	–	2
	חינוך (חינוך חברתי + כישורי חיים)	2	1	1
	חינוך גופני	2	2	2
"ליבה חינוכית אקדמית: רוח וחברה"	היסטוריה	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
	תרבות, מורשת ודת	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
	גיאוגרפיה	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
"לימודי בחירה"	מקצוע בחירה	2 שעות על פני 3 שנים		
תוספת על פי צורכי ביה"ס		6 שעות על פני 3 שנים		
סה"כ שעות ב-3 שנים		107		

5.8 שעות הלימוד המחייבות בתכנית היסוד בחינוך העל-יסודי הממ' הדרוזי

האשכול	המקצוע	כיתה ז'	כיתה ח'	כיתה ט'
"שפות יסוד"	שפת אם (שפה וספרות)	5	5	5
	מתמטיקה	5	5	5
	מדעים (ביולוגיה, כימיה, פיזיקה, מדעי כדור הארץ והיקום) וטכנולוגיה	4	5	5
	אנגלית	4	4	5
	עברית	4	4	4
"ליבה חינוכית"	חינוך לאזרחות	–	–	2
	חינוך (חינוך חברתי + כישורי חיים)	2	1	1
	חינוך גופני	2	2	2
"ליבה חינוכית אקדמית: רוח וחברה"	מורשת לדרוזים	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
	היסטוריה	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
	גיאוגרפיה	לפחות 6 שעות על פני 3 שנים		
"לימודי בחירה"	מקצוע בחירה	2 שעות על פני 3 שנים		
תוספת על פי צורכי ביה"ס		6 שעות על פני 3 שנים		
סה"כ שעות ב-3 שנים		107		

חוזר מנכ"ל תשסט/8(א), ז' בניסן התשס"ט, 01 באפריל 2009

תאריך עדכון אחרון: 13/07/2014

תנאי שימוש כל הזכויות שמורות © מדינת ישראל Terms of use The State of Israel. All Rights Reserved 1996- 2020, © Copyright השימוש ביצירות ספרותיות באתר בחסות אקו"ם